

Sund konkurrens

Pia Eriksson och Cecilia Strandberg

2022-08-29

Innehåll

1	Samverkan för sund konkurrens	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Bildandet av nätverket	3
1.3	Områdesindelning i kluster	4
2	Verksamhet	4
2.1	Vård och omsorg	4
2.1.1	Nätverksträffar	4
2.1.2	Konferens	4
2.2	Bygg	5
2.2.1	Bakgrund	5
2.2.2	Samverkansprojekt	5
2.2.3	Platskontroller	6
2.3	Föreningsliv och kultur	6
2.4	Stödmaterial	6
2.4.1	Ideella föreningar	6
3	Uppföljning	7
4	Kommande aktiviteter	9
4.1	Digital utbildning	9
4.2	Stödmaterial	9
4.3	Fortsatt samverkan	9

1 Samverkan för sund konkurrens

1.1 Bakgrund

Under år 2020 köpte staden varor och tjänster för 26 miljarder kronor av cirka 13 000 leverantörer. Nästan 40 procent sker genom direktupphandling. Utbetalningar sker även i form av bidrag och staden har många lokaler till uthyrning. Göteborgs stad behöver försäkra sig om att inköp, uthyrning och avtal sker med seriösa aktörer och att dessa uppfyller lag- och avtalskrav både vid upphandlingen och under avtalstiden.

Drivkraften för oseriösa leverantörer och aktörer är att skapa vinster och fördelar på andras bekostnad. Den gynnar och möjliggör finansiering av brottslig verksamhet. I många fall är fusk och bedrägerier riktat mot staden ett led i organiserad brottslighet.

Genom att få kontroll på vilka staden gör utbetalningar till kan ett proaktivt arbete mot osund konkurrens ske. Därmed kan företag som bryter mot lagar och regler för att få konkurrensfördelar identifieras och undvikas.

De främsta verktygen mot oseriösa verksamheter är kunskap och samverkan. Inom staden har vi flera goda exempel på framgångsrikt arbete i syfte att nå sund konkurrens. Mot denna bakgrund har nätverket Sund konkurrens bildats.

1.2 Bildandet av nätverket

Göteborgs Stad har genom förvaltningen för inköp och upphandling och stadsledningskontoret genom kunskapscentrum mot organiserad brottslighet samt Mölndals Stad under hösten 2021 bildat nätverket Sund konkurrens. Nätverket består av representanter från förvaltningar och bolag som har erfarenheter av att arbeta för en sund konkurrens.

Genom nätverket kan staden på ett enhetligt sätt driva och arbeta med frågor gällande fel, fusk och uppföljning inom det ekonomiska området. Syftet är att nätverket tillsammans ska dra nytta av goda erfarenheter och dela varandras kompetens. Deltagarna utgör kontaktpersoner och är bärare av informationen i sin egen organisation.

Det finns flera skäl till att verksamheter inom Göteborgs Stad bör göra kontroller. Den främsta anledningen är att staden ska gynna och anlita leverantörer och aktörer som är seriösa och vill göra rätt för sig.

1.3 Områdesindelning i kluster

Nätverket består av representanter från förvaltningar och bolag som har goda erfarenheter av att arbeta för att främja seriösa aktörer. Nätverksarbetet sker områdesvis och är indelat i olika kluster.

- Vård och omsorg
- Bygg (stadsplanering)
- Transport
- Lokalvård
- Föreningsliv och kultur

2 Verksamhet

Hitintills har arbetet påbörjats inom vård och omsorg, bygg samt föreningsliv och kultur. Genom att respektive kluster är vitt skilda till sin karaktär bland annat genom organisation, arbetssätt, lagstiftning och möjligheter till bedrägerier är också behoven av insatser olika.

Nedan finns en beskrivning över vilka insatser som genomförts under 2022 (fram till och med 29 augusti)

2.1 Vård och omsorg

2.1.1 Nätverksträffar

Nätverket har bjudit in till nätverksträffar inom området vård och omsorg. De har genomförts i mindre grupper där alla arbetar inom samma förvaltning. Det har varit en introduktion om riskbedömning och kontrollarbete. Mötena har varit kombinerade fysiska träffar och via teams.

Inom vård och omsorg har under 2021/2022 nätverksträffar genomförts vid fyra tillfällen. Deltagare har varit förvaltningen för inköp och upphandling samt samlad placerings- och inköpsfunktion (Spink), Mölndals Stad, förvaltningen för funktionsstöd, äldre- samt vård och omsorgsförvaltningen och socialförvaltningarna. Det har deltagit cirka tio personer vid respektive träff.

2.1.2 Konferens

Under våren bjöd nätverket in till en work-shop inom vård och omsorg. Deltagare var representanter från förvaltningar som deltagit i nätverksträffarna och syftet var dels att höja kompetensen hos utredarna, dels att starta ett nätverk som fungerar på löpande bas. Sammanlagt deltog drygt 30 personer.

På programmet fanns externa föreläsare från

- Polisens nationella operativa avdelning (NOA) med ansvar för arbetslivskriminalitet inom västra regionen, som berättade om fenomen och utmaningar.
- Utredare från Försäkringskassan som berättade om risker och kontrollarbete.
- Utredare från IVO som berättade om risker inom vård- och omsorgsområdet

Workshopen avslutades med praktiska exempel och erfarenhetsutbyte. Fokus var bland annat på vilka kontroller och uppföljningar som görs och tips att dela med sig av.

2.2 Bygg

2.2.1 Bakgrund

Byggklustret utmärks av upphandlingar och entreprenader till höga belopp och är ofta begränsade till förvaltningar och bolag som förvaltar och äger fastigheter. Det omfattar både entreprenader och avrop på ramavtal. Den verksamhet som bedrivs av leverantörerna kännetecknas av en omfattande underentreprenadsverksamhet, ofta med utländsk arbetskraft och väl dokumenterad omfattning av fusk. Området är svårt att kontrollera och det förekommer systematiskt fusk kopplat till skatter och arbetslivskriminalitet.

I det inledande skedet, våren 2022, har arbetet skett tillsammans med Framtiden Byggutveckling, Poseidon, Familjebostäder, Higab, Lokalförvaltningen, Idrotts- och föreningsförvaltningen och stadsledningskontoret genom Gemensam Byggprocess. I mindre konstellationer och möten har gruppen samlat information och identifierat behov för att kunna genomföra och stötta vid kontroller till förvaltningar och bolag. I diskussionerna har inspiration tagits från Stockholmshems initiativ med konceptet Rättvist byggande.

2.2.2 Samverkansprojekt

Ett projekt tillsammans med Framtiden Byggutveckling AB, Brixly AB, Inköp och upphandling i Göteborgs stad, ID06 och Byggföretagen har skapats för att främja sund konkurrens och motverka arbetslivskriminalitet.

Samtliga parter i projektet har samma mål, sund konkurrens, inom byggbranschen. Parterna har olika roller och ansvarsområden för att nå detta mål och genom projektet arbetar man fram effektiva och smarta sätt för alla parter. Vidare verkar man för att endast seriösa leverantörer anlitas för byggprojekt i staden. Genom att arbeta fram en kvalitetsmodell säkerställs att kontroll och uppföljning sker på ett ändamålsenligt sätt.

2.2.3 Platskontroller

En viktig del i att kunna kontrollera och följa upp leverantörer inom byggklustret är platskontroller. Genom att kontrollera vilka personer som är på plats och jämföra med vad exempelvis angivits i offert och personalliggare kan illegal och svart arbetskraft synliggöras och hanteras.

Inköp och upphandling har under våren 2022 upphandlat extern kapacitet för att genomföra platskontroller inom bland annat byggklustret. Sund konkurrens kommer löpande att följa utfallet för att kunna dra slutsatser inför kommande arbete på området.

2.3 Föreningsliv och kultur

Stadsledningskontoret har under 2022 påbörjat uppföljning av stadens utbetalningar till föreningar. I augusti 2022 kommer ett första möte att hållas med stadens bidragsutbetalande bolag och förvaltningar. Det fortsatta arbetet kommer ske i samverkan och omfatta

- jämförelser med kravställning som finns i riktlinjen för utbetalning av föreningsbidrag
- riskbedömning, analys av risker och identifiering av riskutbetalningar
- urval för att göra en extern granskning

I samma arbete kommer även uppdraget som kommunstyrelsen lämnat (2021-11-24 § 917) efter Justitieombudsmannens granskning att tas med. En belysning kommer ske av

- vad som gäller vid ansökan, handläggning av ansökan, beslut, redovisning och dokumentation,
- vad som gäller avseende uppföljning och kontroll
- vad som gäller avseende utformning och krav vid tecknade av avtal
- vilket ansvar föreningar och organisationer för sina företrädare, medlemmar och inbjudna föreläsare

Slutrapport på detta arbete planeras ske i stadsledningskontorets under våren 2023.

2.4 Stödmaterial

Vid sidan av de fysiska träffarna har nätverket sund konkurrens arbetat med att ta fram underlag för att underlätta för verksamheten att göra utredningar.

2.4.1 Ideella föreningar

Ideella föreningar kan vara en möjliggörare för både brottslighet, oegentligheter och ett forum för demokratihotande krafter. Det finns begränsade möjligheter att kontrollera ideella föreningar via öppna källor.

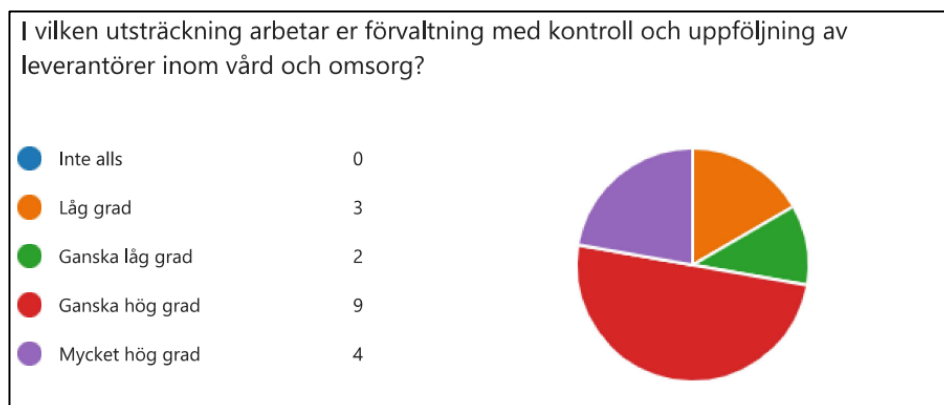
Nätverket sund konkurrens har tagit fram ett underlag för att underlätta kontroll av ideella föreningar. Det finns på förvaltningen för inköp och upphandlings hemsida.

[Ekonomisk granskning - Inköp och upphandling - Göteborgs Stads intranät \(goteborg.se\)](#)

3 Uppföljning

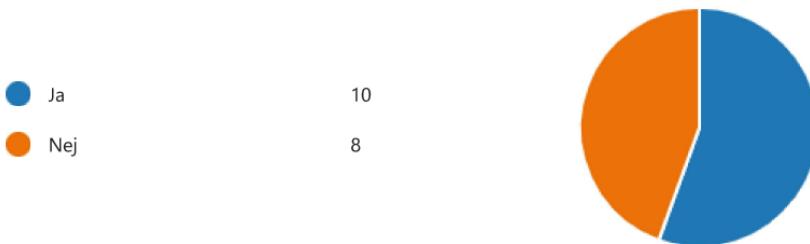
Uppföljning har hitintills gjorts inom klustret vård och omsorg.

I samband med den workshop som hölls i maj 2022 för kontrollutredare inom vård- och omsorgsklustret gjordes en uppföljning gällande arbete med kontroll och uppföljning. På workshopen deltog ca 30 personer varav 18 lämnat in svar.

Förvaltningarna som deltog arbetar i stor utsträckning med kontroll och uppföljning. Enbart 28 % uppgav att de enbart i låg grad/ganska låg grad jobbar med kontroll.

Tycker du att det finns tillräckligt med stöd för er förvaltnings arbete vad gäller kontroll och uppföljning av leverantörer?

Drygt hälften av respondenterna svarar att de har tillräckligt med stöd gällande kontroll och uppföljning medan resterande saknade detta. I svaren angavs bland annat önskemål om

- tydliggöra vem som förväntas göra vad och synliggöra stadens resurser
- konkreta tips på leverantörskontroller och praktiska exempel på hur lyckade kontroller gått till
- praktiska exempel och erfarenheter, såväl goda som dåliga exempel
- tips på frågor som kan ställas gällande lokaler/fysisk miljö
- mer kunskap om hur medarbetare kan bli utsatta för otillåten påverkan
- stöd och kompetensutveckling vid kontroll av leverantörer
- rutiner, stödmaterial och tips för att upptäcka ekonomiska oegentligheter i en ekonomisk rapport
- mer om kontroll av ekonomiska föreningar/ ideella föreningar.
- samordna grupper som arbetar med den interna kontrollen för att fånga upp problemområden som kan hindra en osund konkurrens
- samverka inom staden för att undvika oseriösa aktörer
- öka kunskap och informationsutbyte för bättre möjlighet att upptäcka olämpliga leverantörer
- dela erfarenheter, kunskap, tips och råd och diskussion kring konkreta frågor och ämnen
- mer samverkan mellan myndigheter

4 Kommande aktiviteter

4.1 Digital utbildning

Inom ramen för nätverket kommer en digital utbildning om sund konkurrens och genomförande av kontroll tas fram. Utbildningen ska vara på grundläggande nivå och vara generell och på detta sätt kan samma utbildning rikta sig till flera olika kluster. Utbildningen ska underlätta för stadens upphandlare, beställare och avtalsskrivare att förstå vikten av att arbeta för sund konkurrens samt ge konkreta verktyg för detta.

4.2 Stödmaterial

Inom ramen för nätverket kommer skriftligt stödmaterial som har en fördjupning inom respektive klusterområde tas fram. Detta för att fånga utmaningar och fallgropar som är specifika för de olika arbetsområdena.

Inom bygg ska material tas fram som tar upp specifika tillvägagångssätt för byggklustret som Id06, kunskaper om skatter och avgifter, arbetslivskriminalitet.

Det finns ett stödmaterial som tagits fram gällande utländska aktörer som kommer publiceras på hemsidan hos nämnden för inköp och upphandling under hösten 2022.

4.3 Fortsatt samverkan

Inom klustret vård och omsorg har ett grundläggande arbete genomförts. Medarbetare som deltagit i nätverksträffarna som hållits under året kommer fortsättningsvis att vara del i ett samverkansforum. Det ska utgöra ett forum för informationsutbyte där deltagarna får kompetenspåfyllnad och information. Under hösten 2022 planeras också aktiviteter som till exempel diskussionsträffar inom området kontroll, men också inbjudan till föreläsning med externa föreläsare.

Gällande klustret bygg kommer samverkansprojektet för främja sund konkurrens och motverka arbetslivskriminalitet att fortgå. Dessutom kommer platskontroller att genomföras och möten i olika konstellationer att ske.

Arbetsgruppen för samverkan gällande bidragsutbetalningar till ideella föreningar kommer under hösten 2022 att träffas månadsvis för att riskidentifiera och granska utbetalningar.

Stadsledningskontoret

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

